

CZYNNIKI BIOLOGICZNE W ŚRODOWISKU PRACY

Biologiczne czynniki zagrożenia zawodowego to:

- Drobnoustroje komórkowe, w tym zmodyfikowane genetycznie;
- Jednostki bezkomórkowe zdolne do replikacji lub przenoszenia materiału genetycznego, w tym zmodyfikowane genetycznie;
- Hodowle komórkowe;
- Pasożyty wewnętrzne człowieka.

Mogą one być przyczyną zakażenia, alergii bądź zatrucia.

Czynniki biologiczne, ze względu na grupę zagrożenia, zostały podzielone na cztery grupy

Grupa zagrożenia	Wystąpienie choroby	Możliwość rozprzestrzeniania w populacji	Profilaktyka lub/i leczenie
Grupa zagrożenia 1	Mało prawdopodobne	Bez znaczenia	Nie jest wymagane
Grupa zagrożenia 2	Możliwe	Mało prawdopodobne	Zazwyczaj możliwe
Grupa zagrożenia 3	Istotne zagrożenie pracowników ciężką chorobą	Wysoce prawdopodobne	Zazwyczaj możliwe
Grupa zagrożenia 4	Istotne zagrożenie pracowników ciężką chorobą	Wysoce prawdopodobne	Zazwyczaj niemożliwe

Wykaz szkodliwych czynników biologicznych wraz z ich klasyfikacją na grupy zagrożenia (od 2 do 4) znajduje się w załączniku do **Rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie szkodliwych czynników biologicznych dla zdrowia w środowisku pracy oraz ochrony zdrowia pracowników zawodowo narażonych na te czynniki** (Dz.U. z 2005 r., nr 81, poz. 716).

Do prac narażających pracowników na działanie czynników biologicznych należą:

1. Prace w zakładach produkujących żywność;
2. Prace w rolnictwie;
3. Prace, podczas których dochodzi do kontaktu ze zwierzętami lub produktami pochodzenia zwierzęcego;
4. Prace w jednostkach służby zdrowia;
5. Prace w laboratoriach klinicznych, weterynaryjnych lub diagnostycznych;

6. Prace w zakładach gospodarki odpadami;
7. Prace przy oczyszczaniu ścieków;
8. Inne prace, podczas których potwierdzone są narażenia na działanie czynników biologicznych.

Obowiązki pracodawcy w związku z występowaniem w miejscu pracy czynników biologicznych:

- unikanie stosowania szkodliwego czynnika biologicznego, jeśli rodzaj działalności na to pozwala, poprzez jego zastąpienie innym czynnikiem biologicznym, który jest mniej niebezpieczny;
- projektowanie procesu pracy w sposób pozwalający na uniknięcie lub zminimalizowanie uwalniania się czynnika biologicznego;
- ograniczenie liczby pracowników narażonych na działanie czynnika biologicznego;
- oznakowanie stanowisk pracy i stref niebezpiecznych znakiem ostrzegającym przed zagrożeniem biologicznym;
- stosowanie procedur bezpiecznego postępowania ze szkodliwymi czynnikami biologicznymi (w tym pobierania, transportu oraz przetwarzania próbek i materiałów pochodzenia ludzkiego lub zwierzęcego; dezynfekcji; bezpiecznego usuwania i postępowania ze skażonymi odpadami);
- zapewnienie pracownikom właściwych pomieszczeń, urządzeń higieniczno-sanitarnych, a także środków higieny osobistej oraz, jeśli to konieczne, środków do odkażania skóry lub błon śluzowych;
- zapewnienie pracownikom odpowiednich środków ochrony zbiorowej lub w przypadku gdy w inny sposób nie można uniknąć narażenia, środków ochrony indywidualnej oraz ich przechowywanie w wyraźnie oznaczonym miejscu;
- zapewnienie bezpiecznych warunków odkażania, czyszczenia, a w razie konieczności, niszczenia odzieży, środków ochrony indywidualnej i wyposażenia, które uległy skażeniu szkodliwym czynnikiem biologicznym;
- zapewnienie pracownikom bezpiecznych warunków spożywania posiłków i napojów w wydzielonych pomieszczeniach;
- prowadzenie rejestru pracowników narażonych na działanie szkodliwych czynników biologicznych zakwalifikowanych do 3 lub 4 grupy zagrożenia oraz rejestru prac narażających pracowników na działanie szkodliwego czynnika biologicznego zakwalifikowanego do 3 lub 4 grupy zagrożenia;
- przekazywanie informacji o użyciu szkodliwego czynnika biologicznego, w przypadku zamierzonych czynności w laboratoriach lub przemyśle, właściwemu inspektorowi sanitarnemu;

- przeprowadzanie badań na obecność szkodliwego czynnika biologicznego, tam gdzie jest to konieczne i technicznie wykonalne;
- zapewnienie pracownikom systematycznego szkolenia z zakresu problematyki zawodowego narażenia na czynniki biologiczne;
- poinformowanie pracownika o badaniach lekarskich, z których pracownik może skorzystać po ustaniu narażenia;
- dostarczenie pracownikom aktualnych pisemnych instrukcji postępowania ze szkodliwym czynnikiem biologicznym (w tym również instrukcji dotyczących postępowania w razie awarii lub wypadku związanych z uwolnieniem się szkodliwego czynnika biologicznego oraz niezwłoczne poinformowanie wszystkich pracowników narażonych w wyniku awarii lub wypadku o tym zdarzeniu);
- podjęcie natychmiastowych działań mających na celu likwidację przyczyn i skutków zaistniałej awarii lub wypadku;
- zgłaszanie awarii lub wypadku związanego z uwolnieniem się szkodliwego czynnika biologicznego do właściwego inspektora sanitarnego oraz jednostek służby medycyny pracy;
- sporządzenie planu postępowania na wypadek awarii z udziałem szkodliwego czynnika biologicznego zakwalifikowanego do 3 lub 4 grupy zagrożenia;
- zapewnienie szczepień ochronnych pracownikom narażonym na działanie szkodliwych czynników biologicznych, o ile dostępna jest odpowiednia szczepionka;
- powierzanie prac związanych z narażeniem na czynniki biologiczne należące do 3 lub 4 grupy zagrożenia pracownikom uodpornionym przy użyciu dostępnych szczepionek.

Informacje, które pracodawca ma obowiązek zgłosić właściwemu inspektorowi sanitarnemu

Pracodawca ma obowiązek przekazać właściwemu inspektorowi sanitarnemu **informację o użyciu w celu naukowo-badawczym, przemysłowym lub diagnostycznym szkodliwego czynnika biologicznego należącego do grupy zagrożenia 2-4.**

Zgłoszenie takie musi zawierać następujące informacje:

- nazwę i adres zakładu oraz rodzaj prowadzonej działalności;
- komórkę organizacyjną lub stanowisko pracy, w którym występuje narażenie objęte zgłoszeniem;
- imię, nazwisko, stanowisko służbowe oraz numer telefonu kontaktowego osoby odpowiedzialnej u pracodawcy za bezpieczeństwo i higienę pracy oraz ochronę zdrowia pracowników;
- wynik przeprowadzonej oceny ryzyka zawodowego z podaniem nazwy szkodliwego czynnika biologicznego i grupy zagrożenia, rodzaju wykonywanej pracy i czasu narażenia;

- przewidywane środki zapobiegawcze;
- liczbę narażonych pracowników.

Informacje, które pracodawca rejestruje i przechowuje w zakładzie

Rejestr pracowników narażonych na działanie szkodliwych czynników biologicznych zakwalifikowanych do 3 lub 4 grupy zagrożenia. Powinien zawierać informacje dotyczące:

- Rodzaju wykonywanej pracy.
- Stopnia zagrożenia spowodowanego działaniem szkodliwego czynnika biologicznego.
- Awarii i wypadków związanych z narażeniem na działanie szkodliwego czynnika biologicznego.
- Wyniku przeprowadzonej oceny ryzyka z podaniem nazwy szkodliwego czynnika biologicznego i grupy zagrożenia.
- Liczby pracowników narażonych na działanie szkodliwego czynnika biologicznego.
- Imienia, nazwiska, stanowiska oraz numeru telefonu kontaktowego osoby odpowiedzialnej u pracodawcy za bezpieczeństwo i higienę pracy oraz ochronę zdrowia pracowników.

Rejestr prac narażających pracowników na działanie szkodliwego czynnika biologicznego zakwalifikowanego do 3 lub 4 grupy zagrożenia. Powinien zawierać informacje dotyczące:

- Wykazu czynności, podczas których pracownik jest lub może być narażony na działanie szkodliwych czynników biologicznych.
- Liczby pracowników wykonujących te prace.
- Imienia, nazwiska, stanowiska oraz numeru telefonu kontaktowego osoby odpowiedzialnej u pracodawcy za bezpieczeństwo i higienę pracy oraz ochronę zdrowia pracowników.